

Uppföljning av fåglar på havsstrandängar Västra Götalands län 2003-2009

Tillståndet för havsstrandängarnas fåglar och skötseln inom skyddade områden följs upp kontinuerligt i Västra Götaland. Syftet med inventeringen är att bedöma de skyddade områdenas bevarandestatus och om reservatens målsättningar är uppfyllda.

Under perioden har en trivialisering av havsstrandängarnas artdiversitet skett, viktiga strandängsarter minskat och icke typiska havsstrandängsarter ökat. Hävden på strandängarna har försämrats märkbart efter att regler för hävdstyrka i miljöstödet förändrats.

Foto: Kjell Wallin

Bakgrund

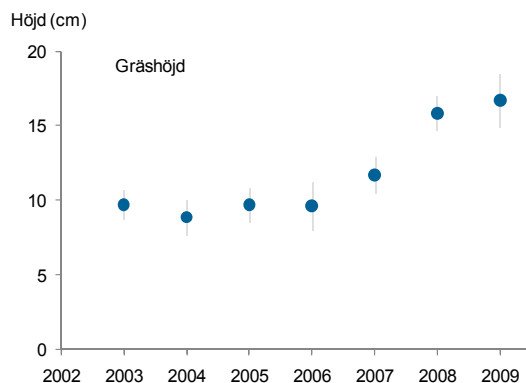
Sedan 2003 genomförs årligen en uppföljning av fåglar och hävd på skyddade havsstrandängar i Västra Götaland. Syftet med dessa inventeringar är att få information om tillståndet för strandängarnas fågelfauna och skötsel. Systemet är anpassat för att kunna erhålla information om strandängarna och dess fågelfauna på länsnivå och på enskilda objekt. Arbetet har utförts av Svensk Naturförvaltning AB på uppdrag av Länsstyrelsen i Västra Götaland.

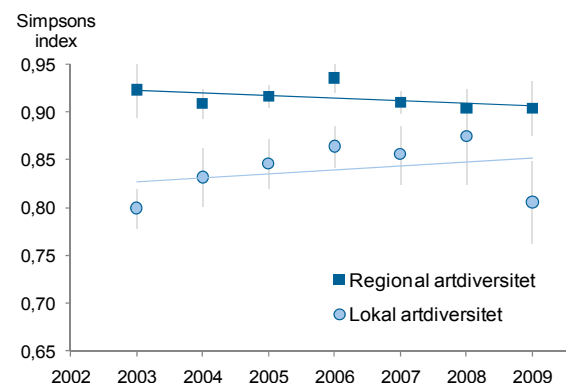
Foto: Kjell Wallin

Vad har hänt på havsstrandängarna?

- Mellan 2003 och 2006 låg gräshöjden på runt 10 cm men från och med 2007 började gräshöjden öka (figur 1). Orsaken ser inte ut att bero på en minskad djurhållning bl.a. visar mätningar att tätheten av nötkreatur på strandängarna inte minskar. Istället kan ökningen av gräshöjd ha samband med ändrade regler för hävdstyrka i miljöstödet för särskilda värden som infördes 2007.
- Olika brukningsätt inom jordbruket påverkar fågelarternas populationsutveckling. Den senaste tidens ökning av gräshöjden på havsstrandängarna har troligen en negativ inverkan på hävdgynnade arter som t.ex. tofsvipa och rödbena. Just nu är det angeläget att genomföra skötselåtgärder och följa upp vilken effekt åtgärderna har på havsstrandängarnas fågelfauna.
- Den regionala artdiversiteten (hela kusten), tenderar att minska något medan den lokala diversiteten (strandängens) ökar (åtminstone fram till och med 2008, figur 2). Detta ger en signal om att vi fått en trivialisering av havsstrandängens som miljö.

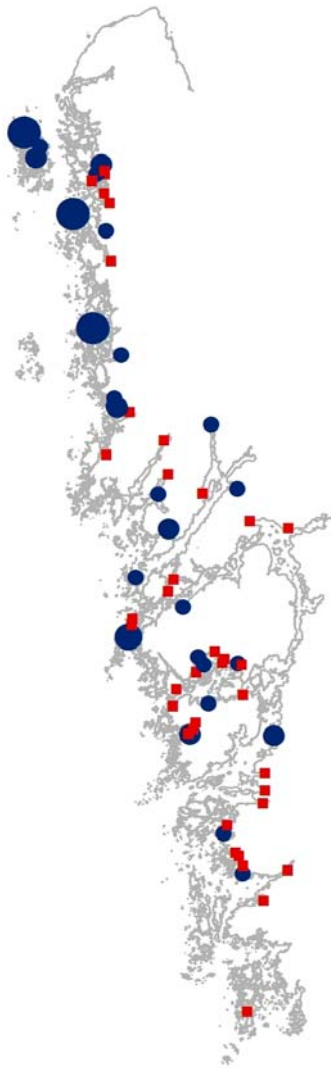

Figur 1.

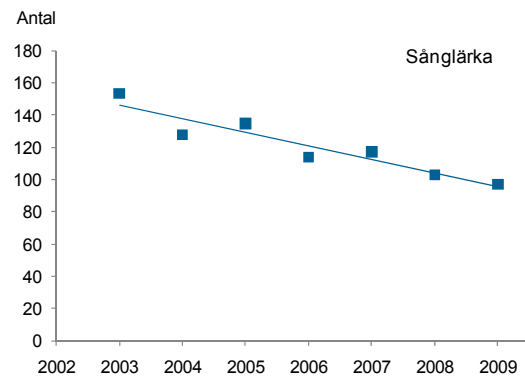
Figur 2.

- Tanken om en artrivialisering av Bohuskustens strandängar stöds också av att vissa typiska strandängsarter minskar i antal t.ex. större strandpipare, strandkata, kärrsnäppa, tofsvipa och enkelbeckasin medan arter som inte är typiska för strandängen har en positiv utveckling t.ex. rörsångare, ärtsångare, törnsångare, grönfink och hämpling.

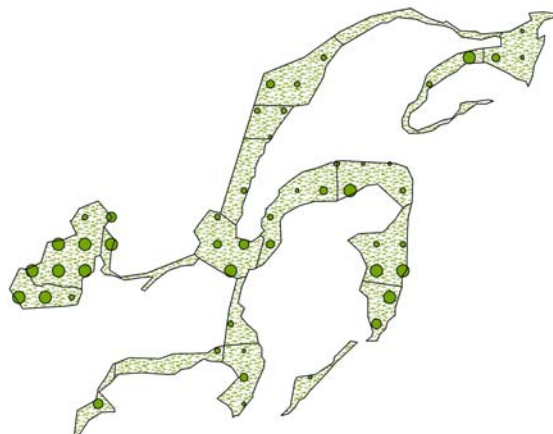
Figur 4. Geografiska fördelningen av uppföljda strandängar utmed Bohuskusten. Kartan visar också större strandpiparens utbredning. Storleken på punkterna är proportionell mot antalet fåglar. Röd markering anger att arten saknas.

- Sånglärkans vikande populationsstorlek i jordbrukslandskapet är väl känd sedan länge. Bohuskustens havsstrandängar utgör inget undantag (figur 3). Består den nuvarande populationsutvecklingen kommer arten att vara försvunnen inom 65 år.

Figur 3.

- Genom uppföljningen erhålls inte bara information om förändringar i tid utan även om geografisk variation. Ett exempel är utbredningen av större strandpipare. Den är vanligare i norr och tycks dessutom ha en västlig utbredning (figur 4).
- Hur hävden varierar inom en enskild strandäng finns också möjlighet att ta fram från de mätningar som gjorts (figur 5). Denna information har ett praktiskt värde för skötseln av reservaten och medför en effektivisering av skötselarbetet.

Figur 5. Ångholmen, en av strandängarna i Stigfjordens naturreservat. Delytorna är skötselområden inom vilka fåglarna räknas. Punkterna indikerar gräshöjd. Ju större punkt desto högre uppmätt gräshöjd.

Produktion

Svensk Naturförvaltning AB
Rullagergatan 9,
SE-415 26 Göteborg,
Tel. 031-22 30 45
info@naturforvaltning.se,
www.naturforvaltning.se